

Puutavaranmittaus

Metlan viranomaistehtävä

Kuva: Metla/Pati Lindholm

METLA

metsä • tieto • osaaminen • hyvinvointi

Puutavaranmittaus Metlan viranomaistehtävänä

Yleistä puutavaran mittauksesta

Määritelmän mukaan puutavaranmittauksella tarkoitetaan puutavaraerän mittaamista sen määrän tai laadun toteutemiseksi. Pyöreän puutavaran lisäksi myös muiden puutavara-tyyppien, kuten hakkeen ja purun mittaaminen on puutavaran mittausta.

Puutavaraa mitataan kauppahintojen, metsätyöpalkkojen sekä puunkorjuun ja -kuljetuksen urakointimaksujen määrittämistä varten. Mittausta tarvitaan myös puunhankinnan valvontatehtävissä, ja nykyisin yhä useammin myös raaka-aineen tuotantoon ohjauksessa.

Puutavaranmittaus Suomessa on perustunut puutavaranmittauslakiin ja -asetukseen aina vuodesta 1939 lähtien. Nykyinen laki ja sitä koskeva asetus tulivat voimaan vuonna 1991, ja niitä on täydennetty vuosina 1997 ja 2002. Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) toimii puutavaranmittauksen ylipäätänsä valvojana ja ohjeistajana.

Menetelmät ja mittauksen ohjeistaminen

Käytännön puutavaranmittaus perustuu MMM:n vahvistamiin mittausmenetelmiin ja niitä koskeviin ohjeisiin. Ministeriön työtä avustaa **puutavaranmittauksen neuvottelukunta**, jossa ovat edustettuina mittausosapuolten etujärjestöt ja Metla. Neuvottelukunta esittää puutavaranmittauksen menetelmät ja ohjeet MMM:n vahvistettavaksi.

Metlan tehtävänä on selvittää puutavaranmittauksen neuvottelukunnan käsittelyä varten laissa määriteltyjen mittausmenetelmien perusteet tai antaa neuvottelukunnalle lausuntonsa muutoin selvitetystä perusteista. Metlan tehtävänä on myös valmistella neuvottelukunnan käsittelyä varten mittausohjeita ja huolehtia menetelmien sisältämien laskentajärjestelmien ylläpidosta.

Valvontamittaus ja virallinen mittaus

Puutavaran tehtaalla tehtävää mittausta (tehdasmittaus) on valvottava riittävässä laajuudessa toteutettavilla **valvontamittauksilla**. Tehdasmittauksen valvonnan järjestäminen ja toteuttaminen kuuluu Metlalle. Valvontamittauksia tekevät Metlassa työskentelevät **viralliset mittajat**.

Valvontamittauksessa tarkastetaan mittauspaikkakohtaisesti tehdasmittajan mittalaitteiden toimivuus ja mittauksen tarkkuustaso. Lisäksi tarkistetaan, että tehdasmittajan toimintatavat noudattavat lainsäädäntöä ja tähän perustuvia ohjeita. Näistä keskeisin on MMM:n yleisohje puutavaran työ- ja luovutusmittauksesta tehtaalla. Valvontamittaus voidaan tehdä ilmoittamatta siitä ennakoon.

Virallisten mittaajien tehtäviin kuuluu puutavaranmittausta koskevien erimielisyyksien ratkaiseminen **virallisella mittauksella**. Virallinen mittaus on asianosaisen pyynnöstä toimitettava silloin, kun:

1. asianosaisten kesken on syntynyt erimielisyyttä perusmittauksen tuloksesta,
2. asianosaiset eivät sovi perusmittauksen toimittamisajasta tai
3. asianosainen on aiheetta jäänyt saapumatta perusmittaus-toimitukseen, jonka asianosaiset ovat sopineet yhdessä suoritettavaksi.

Virallista mittausta pyydetään siltä metsäkeskukselta, jonka toimialueella mitattava puutavara sijaitsee tai jonka toimialueelta tehdasmittattava puutavara on hakattu.

Mittauksen kehittäminen

Puutavaranmittausta on tutkittu Metlassa 1920-luvulta lähtien. Nykyisin tutkimustyö toteutetaan erillisissä tutkimushankkeissa, joiden aiheet ja sisältö suunnitellaan käytännön mittaustoiminnan tarpeiden mukaan.

Metlan tehtävät puutavaranmittauksen kehittäjänä ja tutkijana on kirjattu lainsäädännössä. Käytännössä puutavaranmittauksen kehittäminen on yhteistyötä, jossa menetelmä- ja laitekehitykseen osallistuvat teknilliset yliopistot ja muut tutkimusorganisaatiot, kone- ja laitevalmistajat, metsäyhtiöt, mittaukseen erikoistuneet yhtiöt ja eri mittausosapuolten etujärjestöt. Muutaman vuoden ajan alan kehittämistyötä on edistänyt epävirallinen keskustelufoorumi, jossa on ollut mukana edellä mainittujen tahojen mittaustasiantuntijoita.

Energiapuun mittaus

Energiapuu ei kuulu puutavaranmittauslain soveltamisalaan. Energiapuun mittauksen järjestämisestä on sovittu keskeisten metsä- ja energia-alan toimijoiden ja etujärjestöjen välisellä sopimuksella, jossa Metla on sopijapuolena mukana. Sopimuksen perusteella Metlalla on rooli energiapuun mittausmenetelmien kehittäjänä ja puolueettomana asiantuntijana. Metlalla on edustaja sopimuksella perustetussa energiapuun mittaustoimikunnassa.

Mahdollisissa energiapuun mittauserimielisyystapauksissa osapuolet voivat pyytää sovittelua mittaustoimikunnan nimeämiltä sovittelijoilta, joita ovat Metlan viralliset mittaajat. Sovittelu on luonteeltaan maksullinen asiantuntijalausunto.

Lisätietoja:

Tutkija Jari Lindblad
Joensuun toimipaikka
PL 68, 80101 JOENSUU
puh. 050 391 3072
jari.lindblad@metla.fi

Virallinen mittaaja Tapio Wall
Joensuun toimipaikka
PL 68, 80101 JOENSUU
puh. 050 391 3141
tapio.wall@metla.fi

Virallinen mittaaja Lauri Hjelm
Vantaan toimipaikka
PL 18, 01301 VANTAA
puh. 050 391 2587
lauri.hjelm@metla.fi